2

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
DE
GENVINIS OPII EFFECTIBVS IN CORPORE HVMANO

QVAM
EX CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
IN REGIA FRIDERICIANA,
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO
DOMINO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI
POTENTISSIMO REGI PRVSSOR. A CONSILIIS SANCTIORIBVS,
MEDICINAE ET PHILOSOPH. NATVRAL. PROFESS. PVBL. ORDIN.
FACVLTAT. PHILOSOPH. H. T. DECANO, IMPER. ACADEM.
NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE ET COMITE
PALATINO CAESAREO,
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS SOLENNITER CAPESSENDIS
AD D. XI. MART. A. O. R. MDCCXLVIII.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

AVCTOR
CHRISTISTIANVS GVILIELMVS SCHWARTZ
HASSO-FISCHBACENSSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI. ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

GENVINIS

OPII EFFECTIBVS

IN CORPORE HVMANO.

PROOEMIVM.

Quum medicina practica versetur circa sanitatem praesentem conseruandam, perditamque denuo reparandam: opus omnino erit, vt conuenienti remediorum & medicamentorum adparatu instructus sit, qui artem saluta-

rem exercere intendit. Sed neminem facile fore existimo, qui non intelligat, in exercitio artis cum ratione & felici successu versaturum oportere, vt distincte cognoscat, quid sanitas, quid morbus sint? a quibus caussis iste diuersus status corporis humani dependeat? quae regulae adhibendae veniant, iuxta quas in sanitatis conseruatione morborumque propulsione procedi debeat? & quot modis denique istiusmodi regulis satisfieri possit? Solidam haec omnia requirunt theoriam, tam corporis humani, quam rerum ad illud applicandarum, qua destitutus nec gloriam Medici rationalis sibi adsciscat, sed potius fata empiricorum subeat perniciosa. Vt vero ad scopum meum propius accedam, e re esse videtur, nonnulla magis accurate cogitateque exprimere, quae ad fundamenta respiciunt, quibus corporum quorundam naturalium, quae tuendae redintegrandaeque sanitatis caussa ad corpus humanum adplicari solent, solida cognitio inniti debeat. Ea, quae sunt, vel fieri possunt per corpora naturalia, per illorum essentiam ac naturam semper sunt necessaria. Hinc patet, essentiam & naturam

cor-

porum naturalium illis perſcrutandam eſſe, qui rationes eorum, quae per eadem ſunt posſibilia, reddere contendunt. Medicum igitur practicum oportebit, praeter corporis humani vim, aliorum quoque corporum naturalium eſſentiam & naturam introſpicere. Ex quibus facillimo negotio colligere licebit, quantopere neceſſum ſit, ut illa praecipue corpora naturalia, quorum complexus materiam medicam conſtituit, accuratum ſub examen vocentur, illorum mixtiones ſedulo inquirantur, & ſingulae partes mixtum conſtituentes probe expendantur. Hac enim via perueniri poterit ad intelligendam eiusmodi corporum naturalium eſſentiam ac naturam. Iuuabit hic porro diligenter adtendere ad phaenomena, quae poſt talium corporum naturalium adplicationem ad corpus humanum in eodem conſequuntur, ut conſtans rationem inter & experientiam intercedat conſenſio. Non inutile igitur argumentum, ſpeciminis loco pertractandum mihi elegiſſe videor, *Opii* ſcilicet *genuinos effectus in corpore humano* explicaturus. Huius enim ſubiecti materialis, vti ab antiquisſimis temporibus vsque ad noſtram aetatem

frequentiſſimus uſus fuit: ita quoque multi Medicorum ex omni fere ſeculo integra commentaria de *Opio* conſcripſerunt, quorum alii iſtos, alii alios eidem effectus tribuerunt; alii laudarunt, damnarunt alii. Quid ideoque de *Opio* tenendum ſit, id iam in praeſenti Diſſertatione inaugurali docebitur. Ne vero certa principia demonſtrandorum deſint, methodi leges iubebant totam hancce diatriben ad duo momenta reuocare. Inquirendum nempe *prius* erit in *mixtionem Opii* & ex his deinde illius *effectus in corpore humano* explicandi nobis ſunt. Faxit DEVS O. M. feliciter.

CAPVT I.

DE MIXTIONE OPII.

§. I.

OPIVM est solida quaedam substantia, & quae ita ex papaueris planta prolicitur, vt haec vel perfissa succum sponte fundat, deinde condensandum, vel exprimatur, vel extrahatur, inspissandum postea, quod ex ista planta ope extractionis vel expressionis egrediebatur; vt ideo Opium generatim nec lacryma, nec succus inspissatus dici possit. Pluribus ex locis ad nos adfertur Opium, sed eius maximam copiam pharmacopoliis nostris suppeditant Smirna, Alexandria & Aleppum. *Origo opii.*

§. II.

Modus, quo Opium colligitur, eiusque locus natalis, diuersi sunt (§. antec.). Vt nihil de illius differenti *In quo lateant differentiae opii?*

ferenti aetate dicam. Atque huic fundamento innititur differentia vnius Opii prae altero. De qua re autem satis multa in auctorum scriptis de Opio iam prostant, quare haec omnia hoc loco praetermitti poterunt. Magis vero hic iuuabit notas boni aeque ac vilioris Opii enarrare.

§. III.

Notae boni opii. Bonum haberi solet opium, quod colorem ex nigro in rufum vergentem & simillimum aloes epaticae refert; quod quando diffringitur splendore quodam nitet, quod densum, graue & inflammabile est; quod linguae saporem imprimit amarum, acrem; quod odorem tristem spirat instar capitum immaturorum papaueris nostratis, quod denique aquam, in qua soluitur, rubro tingit colore.

§. IV.

Notae vilioris opii. Vilioris e contrario notae Opium esse existimatur, quod, adfusa aqua, instar cerae lentescit, odorem spargit empyrevmaticum, tandemque in aqua solutum eidem flauum conciliat colorem.

§. V.

Quid partes corporis constitutiuae. *Partes corporis constitutivae* dicuntur partes, in quas corpus ope chemiae solui potest.

§. VI.

Quid partes corporis re- Partes, in quas corpus per artem chemicam dissolui potest, erunt vel partes talium partium, quae per

per dissolutionem possunt sisti, vel minus; *priores* vocantur *remotae*, *posteriores* autem *proximae*. *motæ & proximae.*

E. g. oleum, quod per destillationem siccam ex resina ialappae impetratur, radicis ialappae pars remota, resina ipsa pars proxima erit.

§. VII.

Qui opii mixtionem indagare suscipit, illum opii partes constitutiuas indicare, & omni modo cauere oportet, ne opium in partes remotas, sed proximas dissoluatur. Consistit enim in genere mixtio corporum naturalium in coalitu diuersorum miscibilium. Hinc opii mixtionem indagaturus, tenetur hocce mixtum in sua miscibilia resoluere, adeoque partes constitutiuas opii (§. V.) indicare. *Officium indagaturi mixtionem opii.*

Quum itaque opii mixtionem indagaturus debeat eius partes constitutiuas indicare (per membr. antec.) necesse est, ut ille simul sibi prospiciat, ne miscibile quoddam partis modo constitutiuae opii, pro parte ipsa constitutiua venditet. Ex quo adparet, mixtionem opii indagaturum curare debere, vt istud corpus naturale non in partes remotas, sed proximas dissoluatur.

§. VIII.

Destillationes siccae vegetabilium partes resinosas, gummosas & salinas in suas partes dissoluunt: id quod multis in chemia docetur. Sed cum ad Opii mixtionem intelligendam non nisi partes constitutiuae & proximae requirantur (§. antec.), tum patet, *Cur destillationes siccae omittendae?*

 destil-

destillationes siccas opii illis omittendas esse, qui eiusdem mixtionem perspicere contendunt.

§. IX.

Qualia menstrua omitti debeant.

Menstrua, partes vegetabilium extrahendarum mutantia, qualia sunt salina, mixtum quoddam efficere possunt ex partibus vegetabilis & menstrui. Quare *eiusmodi quoque menstrua ad indagandam opii mixtionem adhiberi nequeunt* (§. VII.).

§. X.

Destillationes humidae probantur.

Quum ex chemicis constet, ope destillationum humidarum ex vegetabilibus olea aetherea naturalia, adeoque eorundem partes proximas elici posse, atque ad explorandam opii mixtionem illius dissolutio in partes constitutiuas & proximas requiratur (§. VII.), *necesse* tum *est*, *vt destillationibus humidis circa mixtionem opii disquirendam concedatur locus.*

§. XI.

Quae menstrua probentur.

Quum etiam aqua & spiritus vini rectificatissimus sint menstrua, vegetabilium partes nihil alterantia (quod ex chemicis notum est), sequitur, vt aqua & spiritus vini rectificatissimus, ad cognoscendam opii mixtionem, menstrua sint idonea (§. VII.).

§. XII.

Monitum auctoris.

Propositiones (§. VII. & seq.) ideo praemittere fas erat, quia in iisdem continentur regulae, secundum quas exploraturus opii mixtionem se compo-

nere

nere adigitur: quibus an ego quoque ipſe ſatisfecerim, nec ne, iam iam recenſenda experimenta docebunt.

§. XIII.

Opium ad quatuor libras humidae deſtillationi ſubiectum, ne guttulam quidem olei deſtillati aetherei dedit. Aqua vero, quae per alembicum transcendebat, nihil ſingulare quid, praeter opii odorem, ſenſibus offerebat. *Experimentum I.*

§. XIV.

Duae vnciae opii aqua extrahebantur, & peracta euaporatione relinquebatur ſolidior quaedam ſubſtantia, ponderans vnciam vnam, drachmas duas, ſcrupulos duos. *Experimentum II.*

§. XV.

Huic ſubſtantiae (§. antec.) adfuſus ſpiritus vini rectificatiſſimus, eandem ad drachmas ſeptem ſoluit. *Experimentum III.*

§. XVI.

Solutionis (§. ant.) reſiduum in aqua ſoluebatur, ſolutumque intra quatuordecim dies motum fermentatiuum ſubiit. *Experimentum IV.*

§. XVII.

Duae vnciae opii in aqua coctae ſubſtantiam quandam vnctuoſam, aquae innatantem, dimittebant, quae ad ſtateram reuocata, ponderabat drachmam dimidiam. *Experimentum V.*

§. XVIII.

Experimentum VI. Determinata (§. ant.) quantitas opii extrahebatur mediante ſpiritu vini puluerem pyrium incendente, ſed ſine praeuia extractione per aquam: atque abſoluta euaporatione obtinebantur ſolidioris cuiusdam ſubſtantiae vncia vna, ſcrupuli duo.

§. XIX.

Experimentum VII. Eadem extractio (§. ant.) alio tempore repetita, ſed inſtituta prius vlteriori ſpiritus vini rectificatione, offerebat iſtiusmodi ſubſtantiae ſolidioris vnciam vnam.

§. XX.

Experimentum VIII. Huic extracto ſolidiori (§. ant.) adfuſa aqua, illius partem quandam ſoluebat, quae, ope ſtaterae examinata, ponderabat drachmas ſeptem.

§. XXI.

Scholion. Multi celebres Opiographi cryſtallos tartareas ex opio ſe obtinuiſſe contendunt, quas mihi vero nunquam obſeruare licuit, debita licet attentione ad rem adplicata, ſaepiusque experimentis repetitis. Neque vnquam aliud quid, praeter expoſitas in experimentis (§§. XIII.-XX.) partes, ex opio impetraui, quamuis differentia quaedam ratione quantitatis ſeſe interdum obtulerit. Quod vero, quantum ego iudicare poſſum, ob loci, tempeſtatis, nec non aetatis diſcrepantiam neceſſarium eſt.

§. XXII.

Partes vegetabilium fixae dicuntur, quae ſine mixtionis mutatione ab igne eleuari nequeunt. *Definitio partium fixarum.*

§. XXIII.

Partes vegetabilium ſaponaceae volatiliores audiunt, quae cum aqua alembicum transcendunt, illique ita immiſcentur, vt nullam viſibilem mutationem in eadem producant. *Definitio. partium ſaponacearum volatilium.*

§. XXIV.

Partes vegetabilium gummoſae adpellantur partes eorundem fixae, fermentabiles atque in aqua tantum ſolubiles. *Definitio partium gummoſarum.*

§. XXV.

Partium reſinoſarum in vegetabilibus nomine inſigniuntur eorundem partes fixiores, & quae in ſolo ſpiritu ardente ſolui poſſunt. *Definitio partium reſinoſarum.*

§. XXVI.

Partes ſaponaceae fixae vegetabilium vocari poſſunt partes eorundem in ſpiritu ardente & aqua ſimul ſolubiles. *Definitio partium ſaponacearum fixarum.*

§. XXVII.

Mixtio opii abſoluitur 1) partibus fixis terreis, 2) ſaponaceis volatilioribus, 3) gummoſis, 4) reſinoſis, 5) ſaponaceis fixis & tandem 6) ſubſtantia quadam vnctuoſa. *Mixtio opii in quo conſiſtat.*

Etenim opium ſubſtantiam quandam ſolidam relinquit, ſiue illud per deſtillationem, ſiue per extractionem, ſiue per coctionem tractetur (§§. XIII-XX.).

Inſunt adeoque opio partes, quae ſine mixtionis alteratione ab igne in altum non vehuntur, nec in ſpiritu ardente & aqua ſoluuntur. Quare in opio continentur partes fixae terreae Q. E. I.

Ex §. XIII. videre licet, aquam per alembicum transgreſſam, opii odore imbutam fuiſſe, ſine vlla alia viſibili eius mutatione. Sed partes vegetabiles dicto nunc modo aquae immixtae, ſaponaceae volatiliores audiunt, de quarum igitur praeſentia in opio dubitari nequit Q. E. II.

Docet porro (§. XVI.) opium dediſſe partes in aqua ſolutas, ac deinde fermentatas, adeoque gummoſas (§. XXIV.). Hinc nec gummoſae partes in opio negari poterunt. Q. E. III.

Quum etiam opio inſint partes, in ſpiritu ardente tantum ſolubiles (§. XIX.), neque reſinoſae partes opio deficient. Q. E. IV.

Neque porro opium caret partibus, quae in ſpiritu ardente aeque ac aqua ſolui poſſunt, prout idem ex §. XV. & XIX. eluceſcit. Quare etiam partes ſaponaceae fixae (§. XXVI.) in opio lateant oportet. Q. E. V.

Vltimo tandem loco experimentum (§. XVII.) declarat,

declarat, vnctuosam quandam substantiam ex opio per coctionem in aquam transiisse. Hinc istam quoque substantiam in opio esse reconditam patet. Q. E. VI.

§. XXVIII.

Euicta iam opii mixtione, singularum nunc partium eiusdem miscibilium indoles ac natura penitius scrutanda veniet, eritque explicandum, qui inde effectus in corpore humano produci possint. Quare ad Caput secundum Dissertationis meae inauguralis iam transeo. *Transitio.*

CAPVT II.

DE

EFFECTIBVS OPII IN CORPORE HVMANO.

§. XXIX.

Cani, diuulsis faucibus, scrupuli duo partis gummosae opii ingerebantur & post dimidiae horae spatium respiratio celerior, pulsus arteriarum auctior & frequentior obseruabantur. Mox deinde incipiebat animal titubare, atque exporrectis cruribus anterioribus in terram procumbere; vbi pulsus sensim sensimque imminui videbatur. Quod quum obseruatum sit, viui adhuc canis cranium aperiebatur. Deprehendebantur ibi arteriae maiores aeque ac minores, *Experimentum I.*

nores,

nores, quotquot cerebri anfractus pererrant, sanguine turgescere, immo ipse sanguis multo fluidior, quam esse solet in statu naturali, comparebat.

§. XXX.

Experimentum II. Idem quoque ferculum in eadem quantitate (§. antec.) feli datum, post octo horae minuta eiulatus sequebantur, & animal ore diducto, spuma repleto, huc illucue prosiliebat, paullo post caput sustinere impotens, mox temulentum, deinde conuulsum, tandem interiit.

§. XXXI.

Experimentum III. Alius canis, cui determinata (§. XXIX.) partis gummosae quantitas itidem offerebatur, similia, prout enarrat §. antec. exhibebat phaenomena, quamvis in gradu mitiori. Quare sequenti die animal naturali gaudebat alacritate.

§. XXXII.

Experimentum IV. Sed eidem quoque cani partis opii saponaceae fixioris exhibebantur scrupuli duo. Praeterlapso quadrantis horae spatio animal tremores corporis & pulsationes cordis vehementes pati, paullo post titubare, somno octo horarum profundo opprimi, exinde lassum emergere, atque ab hinc tertio die perire obseruabatur. In dissecto cadauere ventriculus rubore suffusus & vasa cerebri cruore turgida adparebant.

§. XXXIII.

Experimentum V. Cani, qui ante aliquot dies partis gummosae

opii

opii ſcrupulos duos, cum deſcripto in §o XXXI. effectu, deuorauerat, nunc eadem quantitas partis reſinoſae ingerebatur. Animal ſat alacre ſtatim poſthac intremiſcere, aeſtu torqueri, in altiorem ſomnum delabi, ac demum conuelli incipiebat, morte mox ſubſecuta.

§. XXXIV.

Subſtantiam opii vnctuoſam, cani ad ſcrupulum vnum datam, inſignes tremores, aeſtus, grauis ſomnus, conuulſiones excipere deprehendebantur. Tragoedia denique poſt vnius horae dimidiam partem cum morte animalis ad finem perducta. *Experimentum VI.*

§. XXXV.

Saponaceae & gummoſae opii partes, per triginta ſex horas valide coctae, poſt exſiccatae, cani ad vnciam dimidiam ingerebantur, ſed animal nullos tremores, nec ſoporem, nec laſſitudinem, nec aliud quoddam malum inde reportaſſe obſeruabatur. Atque idem quoque eueniebat, partibus reſinoſis opii, eiusque ſubſtantia vnctuoſa, forti & tot horarum coctione tractatis: quarum illae ad vnciam ſemis, hae vero ad ſcrupulum vnum cani indebantur. *Experimentum VII.*

§. XXXVI.

Partium opii reſinoſarum vncia dimidia, per coctionem in §o anteced. indicatam, ponderis ſui grana quindecim amittit. Mixti vero ex partibus opii ſaponaceis & gummoſis vncia dimidia per eandem coctionem grana duodecim perdit. *Experimentum VIII.*

§. XXXVII.

Quid ex §§. XXXIV. & XXXV. sequatur.

Opii partes, ante sui diuturnam coctionem animalibus datae, horrenda in iisdem phaenomena producebant (§. XXIX - XXXIV.), quorum nihil comparebat, partibus opii fortiter diuque coctis (§. XXXV.) Vnde colligere licet, *virtutem partium opii cum aqua durante coctione evaporare*, sed commonstrat quoque §us XXXVI. *quam exigua sit illa quantitas partium opii nociuarum.*

§. XXXVIII.

Experimentum IX.

Mixtum ex partibus opii saponaceis & gummosis, vi sua animalibus fatali priuatum, per aliquot hebdomades in aqua solutum stabat, vbi fermentationem subiit. Separato in B. M. menstruo, drachma vna cani dabatur, qui inde vacillare & somnolentus factus esse obseruabatur.

§. XXXIX.

Quid inde sequatur.

Consequens est §. anteced. *ablatas per coctionem opii partes vaporosas, animalibus nocentes, sub fermentatione denuo excludi.*

§. XXXX.

Quid porro sequatur.

Ob veritatem §. ant. necessum quoque simul est, *vt opii partium vaporosarum quantitas, adeoque etiam illius virtus, per fermentationem augeatur.*

Vnde porro liquet, *quod opium in theriaca Andromachi, vtpote quae nonnisi post conceptam sui fermentationem dispensari solet, multo maiori efficacia polleat.*

§. XXXXI.

§. XXXXI.

In hominibus poſt opii vſum obſeruantur rubor, intumeſcentia faciei, inflationes venarum capitis. *Confer. Ill. b. m.* HOFFMANNI Diſſert. *de mechanica opii operandi ratione* §. *VI.* *Experientia*

§. XXXXII.

BORELLVS *obſeruat. 57. Cent. IV.* caſum recenſet, vbi quidam ex nimia laudani opiati quantitate in ſomnum, quem optabat, inciderit, & fluxione ſanguinis e vena nuperrime ſecta breui perierit; eiusmodi quid ex uſu opii eueniſſe, adnotauit quoque *Ioach.* CVRAEVS Libr. II. *de ſenſu & ſenſibilibus Cap. 17.* *Experientia.*

§. XXXXIII.

WILLISIVS in *Pharm. rational.* P. I. p. 191. ſcribit, ſibi exempla illorum conſtare, qui ab opii vſu ingenii tarditatem & ſtupiditatem ſibi contraxerunt. SCHNEIDERVS de *Catarrho Libr. IV. Cap. 8.* refert *ſibi regis cuiusdam Indiae filium innotuiſſe, qui vſu opii mentem memoriamque amiſerat.* Et BARTHOLINVS in *Act. Hafn.* commemorat, aegram dolore capitis a narcoticis ſedato, ab eo tempore correptam fuiſſe vertigine, ſtupore & imbecillitate capitis. *Experientia.*

§. XXXXIV.

WALDSCHMIDIVS in *Diſſertat. de opiatorum noxa* mulierem quandam in exemplum profert, quae, vſurpatis opiatis in haemorrhagia vteri, coecitatem ſibi *Experientia.*

contraxit. Similem quoque belladonna edidit effectum, quod multoties obseruatum fuit.

§. XXXXV.

Quinam effectus opii generales.

Opii effectus generales in corpore animali sunt, 1) motum progressiuum sanguinis augere, & 2) temulentiam vel soporem inducere. Constat enim ex §§. XXIX-XXXIV. dato animalibus opio, in iisdem cordis arteriarumque ictus fuisse acceleratos, respirationem citam, aestum adauctum, quae omnia augmentum motus progressiui sanguinis requirunt. Sed quum etiam ex iisdem §§is simul elucescat, temulentia & sopore animalia corripi post opii vsum: hinc de veritate propositionis dubitari nequit.

§. XXXXVI.

Opium vim vitalem auget.

Quum auctus motus progressiuus sanguinis sibi postulet auctam arteriarum actionem, atque haec maius quoddam augmentum vis vitalis supponat, (id quod in Physiol. docetur) sequitur, *vt opii effectus in corpore animali simul sit, augmentum quoddam vi vitali concedere.*

§. XXXXVII.

Opium est stimulans.

Opio competit vis stimulans. Opium enim auget motum progressiuum sanguinis (§. antec.). Hinc vel sanguinem magis elasticum reddere adeoque eundem paullo condensare, vel alio modo fibras cordis & arteriarum ad se saepius & fortiter contrahendum cogere, vel quod idem est, stimulare deberet: alias

alias impoſſibilis foret aucta arteriarum & cordis actio (quod ex phyſiolog. patet). Sed opium ſanguinem magis fluidum efficit (§. XXIX.), quod etiam BORRICHIVS Diſſert. de *Somno & ſomniferis*, in corporibus humanis obſeruauit. Quare poſterius locum obtinere debet, atque ideo vis ſtimulans opio certo reſpectu itidem tribuenda eſt.

§. XXXXVIII.

Opium congerit ſanguinem ad caput.

Opium congeſtiones ſanguinis verſus cerebrum producit. Etenim vaſa cerebri animalium, quibus opium dabatur, cruore infarcta inueniebantur (§. XXIX. XXXII.); immo in hominibus poſt opii vſum rubores, intumeſcentiae faciei, inflationes venarum capitis, obſeruantur (§. XXXXI.). Vnde tuto colligere licet, ſanguinem in vaſis ad cerebrum tendentibus magis poſt opium vſurpatum coaceruari. Sed talis ſanguinis coaceruatio in vaſis *congeſtionis* nomine venire ſolet; vera ergo eſt propoſitio.

§. XXXXIX.

Ab opio haemorrhagiae.

Quum ab opio motus ſanguinis progreſſiuus augeatur (§. XXXXV.), illique ſimul vis ſtimulans competat (§. XXXXVII.), tum *perquam faciles erunt haemorrhagiae*. Quo cum conſentit experientia (§. XXXXII).

§. L.

In quibus morbis opium noceat.

Deliria tam acuta, quam chronica, a congeſtionibus ſanguinis verſus caput natales ſuos ducunt. Atque inde etiam adfectus conuulſiui & apoplectici oriri ſolent: quae omnia in pathologia euincuntur. Sed opium congeſtiones ſanguinis verſus caput prouocat;

 hinc

Hinc *illius vsus delirantibus, conuulsiuis atque apoplecticis perquam noxius erit.*

§. LI.

Quibus subiectis in genere opium noceat.

Subiectis, ad congestiones sanguinis versus caput iam pronis opium semper erit nocentissimam. Namque in eiusmodi subiectis omnium facillime producuntur, admissa illarum caussa. Sed iam huius indolis opium est (§. XXXXVIII.). Quare illius vsus praedictis subiectis nocentissimus esse debet.

§. LII.

Quid inde sequatur.

Pessime igitur (§. antec.) *agunt mulierculae, quae complacaturae infantum clamores, ad theriacam, ceu ancoram salutis, confugiunt.*

§. LIII.

Quid porro.

Ob eandem quoque caussam (§. LI.) sibi ab vsu opiatorum caueant senes, plethorici.

§. LIV.

Quae subiecta in specie opium fugere debeant.

Quibus porro transpiratio difficulter succedit, quales e. g. esse possunt plethoram spissam alentes, illi saepissime congestionibus sanguinis versus caput subiiciuntur: id docente frequenti experientia. *Hinc istiusmodi subiecta ab opii vsu sibi bene prospiciant, oportet* (§. LI.). Vnde simul patet, *cur incolis nostrarum regionum opiata plus damni adferant, quam populis orientalibus, & iis qui sub climate calido degunt.*

§. LV.

Quaenam porro.

Qui spasmis vexantur, illis & transpiratio aegre succedit, & dispositio est, ad congestiones sanguinis versus caput perferendas: id quod ex principiis patholog. probari potest. Quare etiam *haec modo descripta subiecta vsum opiatorum fugiant* (§. LI.).

Ex

Ex quo iam porro consequitur, *quantopere febre decumbentibus opita noceant? praecipue quando iam deliria adfuerint* (§. L.). Quam veritatem experientia quoque confirmat, confer. Ill. b. m. HOFFMANNI *Dissert. cit.* §. *XVI.*

§. LVI.

Qualis opii vis diaphoretica.

Opium diaphoresin quidem prouocare potest, sed valde periculosam. Etenim opium sanguinem attenuat, rarefacit (§. XXIX.), motumque sanguinis progressiuum adauget (§. XXXXV.). Vnde diaphoresis ab opio prouocari poterit. Verum enim vero quum opium congestiones simul ad caput efficiat (§. XXXXVIII.), atque inde periculosissimi morbi nascantur, diaphoresis, quae ab opio produci posset, non nisi magno cum damno corporis stipata erit. Quare iam constat propositio.

§. LVII.

Opii effectus stupefactiui non ab immediata illius actione in neruos, sed potius a producta cerebri eiusque medullosae portionis compressione, dependent. Nam opio competit vis stimulans (§. XXXXVII.), hinc quando opium in neruos agit, aget eosdem stimulando. Hinc ab immediata opii in neruos actione effectus stupefactiuus proficisci nequit. Quia vero opium congestiones sanguinis versus caput inducit (§. XXXXVIII.) necessariae tum erunt vasorum in cerebro distensiones, ob quas cerebrum ipsum, nec non illius substantia medullosa, comprimi debent. Vnde nec fluidum debito modo per vniuersam cerebri substantiam fluere poterit, & effectus stupefactiui erunt necessarii. Hinc altera propositionis pars iam liquet.

§. LVIII.

§. LVIII.

Quid inde sequatur?

Quum ex demonstratione §. praeced. videre liceat, quod cum opii effectu stupefaciente compressiones neruorum necessario connexae esse debeant: intelligi inde poterit, *quare opiata tarditatem ingenii, debilitatem memoriae, vertiginem, stuporem, imbecillitatem capitis* (§. XXXXIII.), *immo coecitatem* (§. XXXXIV.), *producere valeant?*

§. LIX.

Quando effectus opii imminuantur.

Fidissima docet experientia, medicamentorum stimulantium vim eo magis imminui, quo frequentius idem medicamentum adsumptum fuerit. *Similiter igitur se res quoque habebit cum opio frequentius vsurpato, cui ita adsuefieri aliquis potest, vt deinde virtus opii valde imminuta deprehendatur.*

§. LX.

Scholion.

Neque ideo (§. antec.) ab vsu opii illis innoxio, qui eidem iam adsueti sunt, ad effectus, quos illud in non adsuetis corporibus praestat, argumentari licebit. Alias enim nec venena deleterii quid in se continere deberent, quia iisdem quoque corpus humanum adsuefieri potest. Videant iam opii amatores, quam parum vtilitatis sibi de isto medicamine promittere possint. Series est malorum, quae ab illius vsu corpori humano inuehuntur. Sed plura adhuc de hac re dici potuissent, nisi animo praefixum iter necessarium hic finem Dissertationi meae iuberet constituere.

TANTVM.